

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 621/2015-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Miroslavou Husovskou, Weberova 2, Prešov, pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P/44/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P/44/2008 porušené bolo.

2. [REDACTED] a [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému z nich v sume 2 500 € (dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 313,22 € (slovom tristottrinásť eur a dvadsaťdva centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. Miroslavy Husovskej, Weberova 2, Prešov.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 621/2015-16 z 8. decembra 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED], obaja bytom [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P/44/2008.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 91/14 doručeným ústavnému súdu 11. januára 2016, v ktorom k skutkovej a právnej stránke veci uviedol:

„... Predmetom namietaného konania je zvýšenie výživného pre maloleté dieťa (poznámka: toho času už plnoleté dieťa). Z právneho hľadiska sa nejedná o zložitú vec. Určitý stupeň zložitosti sa javí v skutkovej stránke. Súd musel zabezpečiť množstvo

listinných dôkazov a vypočúvať viacerých svedkov. Avšak ani táto skutočnosť nemôže ospravedlniť 8 rokov trvajúci spor, ktorý stále nie je právoplatne skončený.

K celkovej dĺžke konania do určitej miery prispeli aj samotní účastníci konania a to tak sťažovatelia ako aj druhá procesná strana, pre správanie ktorých boli viaceré nariadené súdne pojednávania odročené bez prejednaní vecí.

Súd vo veci už trikrát meritórne rozhodol, dvakrát odvolací súd zrušil rozsudok prvostupňového súdu, čo značí, že súd nepostupoval vo veci efektívne.

Na základe uvedeného konštatujem, že sťažnosť sa javí ako čiastočne dôvodná...“

Súčasťou vyjadrenia predsedu okresného súdu bola aj chronológia procesných úkonov, v ktorej sa uvádza:

„... Dňa 23.11.2007 [REDAKOVANÉ], matka vtedy maloletého [REDAKOVANÉ], podala prostredníctvom advokátky [REDAKOVANÉ] návrh na zvýšenie výživného na Okresný súd Košice II.

Okresný súd Košice II nariadil pojednávanie vo veci na 29.2.2008. Po zistení, že naposledy vo veci starostlivosti o mal. [REDAKOVANÉ] rozhodoval Okresný súd Košice I (11P/36/06), súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom postúpenia veci na rozhodnutie Okresnému súdu Košice I.

Dňa 11.3.2008 bola vec postúpená Okresnému súdu Košice I pridelená na rozhodnutia sudkyňi Mgr. Klapáčovej.

Uznesením č. k. 22P/44/2008-47 z 18.3.2008 súd ustanovil maloletému dieťaťu kolízneho opatrovníka a výzvou z 18.3.2008 mu nariadil prešetriť pomery v rodine dieťaťa.

Po zabezpečení prípravy pojednávania podľa § 114 Občianskeho súdneho poriadku, súd nariadil prvé pojednávanie vo veci na 8.12.2008.

Dňa 27.11.2008 právny zástupca otca [REDAKOVANÉ] požiadal súd odročenie pojednávania nariadeného na 8.12.2008 z dôvodu kolízie pojednávania vo veci sp. zn. 32Cb/25/2006.

Pojednávanie nariadené na 8.12.2008 bolo bez prejednaní vecí odročené na 17.2.2009.

Pojednávajúce nariadené na 17.2.2009 bolo bez prejednávania veci odročené na 10.3.2009, pre neprítomnosť matky a jej právnej zástupkyne, ktorá bola v tom čase práceneschopná.

Na pojednávajúce nariadené na 10.3.2009 sa opakovane nedostavila matka a jej právna zástupkyňa, ktorá svoju neprítomnosť ospravedlnila kolíziou pojednávajúce na Okresnom súde Poprad. Súd vec prejednal, vykonal dokazovanie výsluchom otca a pojednávajúce odročil na 28.4.2009 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávajúce nariadené na 28.4.2009 súd bez prejednávania veci odročil na 9.6.2009 z dôvodu neprítomnosti matky a jej právnej zástupkyne, ktorá bola vtom čase práceneschopná.

Pojednávajúce nariadené na 9.6.2009 súd po prejednaní veci odročil na 21.9.2009 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávajúce nariadené na 21.9.2009 súd po prejednaní veci odročil na 27.10.2009 za účelom doplnenia dokazovania.

Na pojednávajúce dňa 27.10.2009 súd po skončení dokazovania vyhlásil rozsudok, proti rozsudku č. k. 22P/44/08-353 z 27.10.2009 podal odvolanie otec. Spis bol 2.2.2010 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd uznesením č. k. 8CoP/43/2010-389 z 30.6.2010 zrušil rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie.

Po doplnení dokazovania súd nariadil pojednávajúce vo veci na 23.11.2010. Po prejednaní veci súd pojednávajúce odročil na 18.1.2011 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávajúce nariadené na 18.1.2011 bolo bez prejednávania veci odročené na 8.2.2011 z dôvodu neprítomnosti predvolanej svedkyne [REDACTED].

Pojednávajúce nariadené na 8.2.2011 bolo po doplnení dokazovania odročené na 7.3.2011 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Na pojednávajúce dňa 7.3.2011 súd vyhlásil rozsudok. Proti rozsudku č. k. 22P/44/08-629 z 7.3.2011 podala odvolanie matka. Spis bol dňa 5.5.2011 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd uznesením č. k. 8C0P/137/2011-677 z 28.10.2011 zrušil rozhodnutie prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Ďalšie pojednávanie súd nariadil na 19.11.2012. Toto pojednávanie súd bez prejednávania odročil na 25.1.2013 pre neprítomnosť otca.

Pojednávanie nariadené na 25.1.2013 súd bez prejednávania veci odročil na neurčito na žiadosť právnej zástupkyne navrhovateľa, s tým že účastníci konania prejavili záujem ukončiť konanie mimosúdnu dohodou.

Dňa 2.5.2013 právna zástupkyňa navrhovateľa oznámila súdu, že k uzavretiu mimosúdnej dohody medzi účastníkmi nedošlo.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 29.7.2014. Toto pojednávanie bolo bez prejednávania veci odročené na 23.9.2014 pre neprítomnosť otca.

Pojednávanie nariadené na 23.9.2014 bolo bez prejednávania veci odročené na 11.11.2014 pre neprítomnosť otca.

Pojednávanie nariadené na 11.11.2014 bolo preročené na 13.1.2015.

Pojednávanie nariadené na 13.1.2015 po prejednaní veci bolo odročené na 31.3.2015 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 31.3.2015 po prejednaní veci bolo odročené na 12.5.2015 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 12.5.2015 súd po prejednaní veci odročil na 1.7.2015 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 1.7.2015 súd po prejednaní veci odročil na 2.9.2015 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 2.9.2015 súd po prejednaní veci odročil na 7.10.2015 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 7.10.2015 súd po prejednaní veci odročil na 11.11.2015 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 11.11.2015 súd po doplnení dokazovania odročil na 1.12.2015 za účelom vyhlásenia rozhodnutia.

Pojednávanie nariadené na 1.12.2015 súd bez uvedenia dôvodu odročil na 8.12.2015.

Pojednávanie nariadené na 8.12.2015 súd po doplnení dokazovania odročil na 10.12.2015.

Dňa 10.12.2015 súd vyhlásil rozsudok č. k. 22P/44/2008-1123. Rozsudok zatiaľ nenadobudol právoplatnosť...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 22 P/44/2008 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov..., ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konania o zvýšenie výživného tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložitú. Ústavný súd nezistil, že by išlo o právne alebo skutkovo zložitú vec.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane s'ťažovateľov. S'ťažovatelia boli v konaní prevažne aktívni a súčinnosní. Avšak nezúčastnili sa pojednávani nariadených na okresnom súde 17. februára 2009, 10. marca 2009 a 28. apríla 2009, čo však nespôsobilo predĺženie konania v podstatnej miere.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania v trvaní 8 rokov a 1 mesiac, z toho na okresnom súde v trvaní 7 rokov a 1 mesiac, je už samo osebe neprimerané.

Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená. Ústavný súd poukazuje na to, že aj bez toho, aby bližšie určoval obdobia nečinnosti okresného súdu, už samotná dĺžka predmetného konania na okresnom súde je neprimeraná. Okresný súd v konaní postupoval neefektívne, o čom svedčí skutočnosť, že rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoP/43/2010-389 z 30. júna 2010 a č. k. 8 CoP/137/2011-677 z 28. októbra 2011 bol prvostupňový rozsudok dvakrát zrušený a vec bola vrátená okresnému súde na ďalšie konanie. Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 22 P/44/2008, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože okresný súd 10. decembra 2015 vyhlásil rozsudok vo veci samej, neprichádzalo už preto do úvahy, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P/44/2008 konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzali s'ťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadost'účinenia v sume 5 000 € každému zo s'ťažovateľov z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P/44/2008, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, považoval priznanie sumy 2 500 € (dvetisícpäťsto eur) každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľov trovy konania vyčíslila sumou 597,86 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady a písomné podanie na súd).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľom náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 839 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) za zastupovanie dvoch sťažovateľov (podľa § 13 ods. 2 vyhlášky) v sume 279,66 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľov aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,39 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľom, spolu predstavuje sumu 313,22 € (slovom tristotrinásť eur a dvadsaťdva centov).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2016